

Mottakere ifølge liste

Høring: miljø- og samfunnskriterier for anskaffelser av PC-er, skjermer, og nettbrett (revisjon)

DFØ ønsker innspill og tilbakemeldinger på forslag til standardformulerte krav og kontraktsvilkår for å sikre miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser av PC-er, skjermer, og Nettbrett. De endelige kravene skal publisere som veiledning til offentlige innkjøpere i Norge.

Slik gir du innspill

Dette utkastet består av en rekke kravspesifikasjoner og kontraktsvilkår som vi ønsker innspill på. Det viktigste for hvert av kravene er det som står skrevet under «kravformulering» og det som står skrevet under «dokumentasjon av kravet». Vi ber om at du samler dine innspill i et dokument med en tydelig merking av navnet på kravet det kommenteres på. Eventuelle innspill til kriteriesettet i sin helhet kan plasseres i en egen del av dokumentet. Dokumentet med dine innspill sendes deretter til postmottak@dfo.no med kopi til christian.tangene@dfo.no. E-posten med høringssvar bes merkes med «Høringsinnspill - miljø- og samfunnskriterier for anskaffelser av PC-er, skjermer, og Nettbrett». Offentlige virksomheter oppfordres til å sende høringssvar via eFormidling.

Fristen for å gi innspill er 15. september.

Høringsinnspill vil bli publisert på høringssiden og blir offentlig tilgjengelig.

Alle krav og kriterier i Kriterieveiviseren legges ut på høring i løpet av 2022. På anskaffelser.no finner du en informasjonsside med oversikt over alle høringene: [Høringer av DFØs standardformulerte bærekraftskrav- og kriterier | Anskaffelser.no](https://anskaffelser.no/horinger-av-dfo-s-standardformulerte-barekraftskrav-og-kriterier). Der kan du også registrere deg for å få tilsendt informasjon om de høringene som er aktuelle for deg.

Dersom du har spørsmål i forbindelse med høringen, ta kontakt med Christian Tangene (christian.tangene@dfo.no).

Vennlig hilsen

Christian Tangene

Rådgiver

Innholdsfortegnelse

Om DFØs kriterieveiviser	7
Krav til menneskerettigheter	7
Krav til utslippsfri transport.....	7
Lovkrav om kjemikalier og energieffektivitet for PC-er og skjermer.....	8
Hovedformål	8
Kravformulering	8
Dokumentasjon av kravet	8
Informasjon om kravet	8
Kjemikalier	8
Energieffektivitet	9
Relaterte lenker	10
Produktgaranti og garantireparasjon for bærbare PC-er	11
Hovedformål	11
Kravformulering	11
Dokumentasjon av kravet	11
Informasjon om kravet	11
Relaterte lenker	12
Robuste bærbare PC-er	13
Hovedformål	13
Kravformulering	13
Dokumentasjon av kravet	13
Informasjon om kravet	14
Relaterte lenker	14
Konfliktmineraler i PC-er og skjermer	15
Hovedformål	15
Kravformulering	15
Dokumentasjon av kravet	15
Informasjon om kravet	16
Relaterte lenker	17
Utskifting av kritiske komponenter i PC-er og skjermer	19
Hovedformål	19
Kravformulering	19
Dokumentasjon av kravet	20
Informasjon om kravet	20
Relaterte lenker	20

Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeder for PC-er og skjermer	22
Hovedformål	22
Kravformulering	22
Informasjon om kravet	25
Relaterte lenker	26
Emballasje til PC-er og skjermer	27
Hovedformål	27
Kravformulering	27
Dokumentasjon av kravet	27
Informasjon om kravet	27
Relaterte lenker	27
Lovkrav om kjemikalier og energieffektivitet for nettbrett	28
Hovedformål	28
Kravformulering	28
Dokumentasjon av kravet	28
Informasjon om kravet	28
Kjemikalier	29
Energieffektivitet	29
Relaterte lenker	30
Robuste bærbare nettbrett	31
Hovedformål	31
Kravformulering	31
Dokumentasjon av kravet	31
Informasjon om kravet	32
Relaterte lenker	32
Deksel for mer robuste nettbrett	34
Hovedformål	34
Kravformulering	34
Informasjon om kravet	34
Konfliktmineraler	35
Hovedformål	35
Kravformulering	35
Dokumentasjon av kravet	35
Informasjon om kravet	36
Relaterte lenker	37
Utskifting av kritiske komponenter i nettbrett	39
Hovedformål	39
Kravformulering	39

Dokumentasjon av kravet	40
Informasjon om kravet	40
Relaterte lenker	40
Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeder for nettbrett	41
Hovedformål	41
Kravformulering	41
Informasjon om kravet	44
Relaterte lenker	45
Emballasje	46
Hovedformål	46
Kravformulering	46
Dokumentasjon av kravet	46
Informasjon om kravet	46
Relaterte lenker	46

Om DFØs kriterieveiviser

DFØs divisjon for offentlig anskaffelser (ANS) er statens fagorgan for offentlige anskaffelser. Et av våre mål er å hjelpe offentlige oppdragsgivere med å redusere klima- og miljøbelastningen fra deres anskaffelser. Veiledningen vår er frivillig å bruke og skal være en hjelp i anskaffelser, og skal også bidra til at leverandørene møter lignende krav i flere anskaffelser.

Dette dokumentet viser krav og kriterier foreslått av DFØ for PC-er, skjermer, og nettbrett. I tillegg finner du argumenter og motivasjon, samt nyttig informasjon om det enkelte krav og kriterium og lenker til mer veiledning. Det er hovedsakelig det som står skrevet under «kravformulering» og «dokumentasjon av kravet» som er viktigst. Disse er også merket med en stiplet ramme og saks. Oppdragsgiver velger selv om hele eller deler av kravformuleringene skal med i konkurransen. Kravene skal publiseres i [DFØs kriterieveiviser](#) som lanseres i ny versjon i november 2022.

Forklaring av nivåene basis og avansert:

Basis - dette er krav som vi anbefaler at alle stiller, med mindre det er særlige omstendigheter som tilsier at kravet ikke er egnet. De krever i hovedsak ikke veldig mye av innkjøper å bruke. Det er flere leverandører som kan levere og dokumentere oppfyllelse av kravet. Der det krever at innkjøper gjennomfører markedsundersøkelser eller kontraktsoppfølging er det lagt inn konkret veiledning slik at dette skal være enkelt å gjennomføre.

Ambisiøs: Dette er krav som bidrar til å drive markedet og er egnet for innkjøpere som ønsker å være ambisiøse i å nå bærekraftsmål. Kravene kan være mer krevende for innkjøper å bruke. Leverandørmarkedet kan være umodent, eller varierende på ulike steder i Norge, og det kan være mer arbeidskrevende for leverandør å oppfylle og/eller dokumentere.

Krav til menneskerettigheter

Ved anskaffelser av PC-er, skjermer og nettbrett er det relevant å stille krav til menneskerettigheter. Dette er krav som gjelder for flere produktkategorier, så de sendes ikke ut som del av denne høringen, men mal for både kontraktsvilkår og egenrapporterings skjema finner du på [Menneskerettigheter i offentlige anskaffelser | Anskaffelser.no](#)

Krav til utslippsfri transport

Ved anskaffelser av PC-er, skjermer og nettbrett er det relevant å stille krav til utslippsfri levering av disse produktene. Dette kravet vil sendes ut på en egen høring «**Levering av varer og tjenester (nytt kriteriesett)**». Du kan få beskjed om når denne høringen sendes ut ved å registrere interesse på [Høringer av DFØs standardformulerte bærekraftskrav- og kriterier | Anskaffelser.no](#).

Lovkrav om kjemikalier og energieffektivitet for PC-er og skjermer

Nivå: Basis

Gruppe: PC-er og skjermer

Type: Teknisk spesifikasjon
(Kravspesifikasjon)

Kategori: Miljø- og energivennlig design

Hovedformål

Begrense og/eller eliminere skadelige kjemikalier i PC-er og skjermer og utstyr som naturlig følger med (som mus, kabler og tastatur) og oppnå energieffektive PC-er.

Kravformulering

Alt IT-utstyr som leveres til oppdragsgiver skal minimum overholde følgende regelverk:

- Produktforskriftens kapittel 2a dekker EUs direktiv for elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter), 2011/65/EU (RoHS 2). [Forskriftens §2a-3](#) oppgir hvilke stoffer som er forbudt i EE-produkter.
- Produktforskriftens kapittel 4 dekker EUs forordning om persistente organiske miljøgifter (POPs), EF 850/2004.
- REACH-forskriften dekker EUs REACH-forordning om registrering, vurdering, autorisasjon og begrensninger av kjemikalier, EF1907/2006.
- Økodesignforordning 617/2013 om krav til miljøvennlig utforming av datamaskiner og datatjenere* (*gjelder ikke skjermer)

Dokumentasjon av kravet

Leverandøren skal bekrefte at kravet oppfylles.

Informasjon om kravet

Kjemikalier

Kjemiske stoffer og tungmetaller som inngår i IT-utstyr kan representere ulike farer for miljøet og for folks helse. Kunnskapen om kjemikalier og tungmetaller er under kontinuerlig utvikling. Mange stoffer

er forbudt i dag, mens andre stoffer vil kunne forbys i framtiden. For at disse kjemikaliene skal kunne tas ut av et framtidig kretsløp, er det viktig med en oversikt over hvilke kjemikalier som inngår i produktene på markedet. Ved å stille dette kravet synliggjør man overfor produsenter og leverandører hvilket ansvar de har. Referansen til aktuelle internasjonale lover står i parentes i kravene, slik at informasjonen er mer tilgjengelig for internasjonale produsenter.

Produktforskriftens kapittel 2a (dekker RoHS 2-direktivet) setter krav til maksimalt innhold av visse stoffer i elektriske produkter (EE-produkter). Disse stoffene er listet opp i [forskriften om begrensning i bruk av helse- og miljøfaglige kjemikalier og andre produkter \(Produktforskriften\)](#). Kravet gjelder hele EE-produktet med alle dets homogene enkeltdeler. Produktforskriftens kapittel 2a krever at produsenten skal utarbeide en samsvarserklæring på norsk eller engelsk som fastslår at produkter som omfattes av kapittel 2a (som bl.a. PC-er og skjermer) overholder kravene til maksimalt innhold av ovennevnte stoffer. Samsvarserklæringen skal oppdateres ved endringer i regelverket eller produktet. Produsenten skal oppbevare samsvarserklæringen i ti år etter at EE-produktet er brakt i omsetning og stilles til rådighet for Miljødirektoratet.

Produktforskriftens kapittel 4 i (dekker POPs-forordningen) inneholder bestemmelser om produksjon, omsetning, bruk, utslipp og avfallsbehandling for persistente organiske miljøgifter som omfattes av kravene i Stockholmkonvensjonen og Langtransportkonvensjonen.

REACH-forskriften (dekker REACH-forordningen) utgjør det europeiske kjemikalierregelverket, og omfatter regler om import og bruk av kjemikalier på det europeiske markedet.

- [Vedlegg XVII \(begrensningslista\)](#) lister opp stoff som har uakseptabel risiko for mennesker og/eller miljø. Disse stoffene er enten helt eller delvis forbudt å produsere, importere, omsette og/eller bruke.
- [REACHs kandidatliste](#) lister opp stoffer som er kandidater til strengere regulering i framtiden. Importører til EU/EØS og produsenter av faste produkter (som bl.a. PC-er og skjermer) som inneholder faste stoffer på kandidatlisten, har meldeplikt til European Chemicals Agency (ECHA). Informasjonsplikten i REACH gir en oppdragsgiver rett til å kunne be sin leverandør av faste produkter som inneholder stoffer på kandidatlista i REACH i en konsentrasjon over 0,1 prosent (for hver enkelt komponent som produktet består av), om å oppgi min. navnene på alle disse stoffene innen 45 dager fra forespørselen gis.

Kommentar från TCO Development:

Idag finns över 40000 kemiska ämnen på marknaden. Endast en mindre del av dessa regleras enligt RoHS och REACH kandidatlista. Att ställa krav på att ämnena inte får finnas på miljödirektoratets begränsningslista och REACH kandidatlista är inte heltäckande. Det är bättre att berätta vilka ämnen som får tillsättas. TCO Certified verkar för att ämnen som förbjuds ska ersättas med kända miljöegenskaper= bättre egenskaper. De ämnen som tillåts att tillsättas produkter som certifieras enligt TCO Certified har testats enligt [GreenScreen™ for Safer Chemicals](#) metoden och fått betyg 2-4.

Dessa ämnen listas på [TCO Development Accepted Substances List](#) . För detta kan TCO Certified certifikat fungera som bevis på att kravet är uppfyllt.

Energieffektivitet

Avtalen mellom EU og USA om den frivillige internasjonale merkeordningen Energy Star utløp i februar 2018, og det er derfor viktig å benytte annen dokumentasjon på energieffektivitet. Økodesignforordningen (Forordning 617/2013) stiller krav til maksimalt energiforbruk for PC-er, og disse kravene må innfris for at produktene kan omsettes lovlig i EU og

EØS. Ved hjelp av verdier som er oppgitt i vedlegg II i ([Økodesignforordningen](#), s. 12 - 23) kan man beregne maksimalt tillatt årlig energiforbruk (EETEC-verdi) i kWh/år for PC-er.

EETEC -verdien blir beregnet ved hjelp av effektforbruket i avslått tilstand, hviletilstand og inaktiv tilstand, og timer i et år som datamaskinen er i den tilstanden. Bruksprofilen varierer mellom typene datamaskiner som er definert i artikkel 2 i Økodesignforordningen. Tillatt EETEC er høyere for stasjonære datamaskiner enn for bærbare datamaskiner. Den avhenger også i høy grad av kategorien til datamaskinen (A til D) og kapasitetsjusteringer.

Kravet er utarbeidet med innspill fra Miljødirektoratet og Norges vassdrags- og energidirektorat.

Kommentar från TCO Development: Ett TCO Certified certifikat fundgera som verifikat på att kravet är uppfyllt.

Relaterte lenker

- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) Kapittel 2a. Elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter) https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-922/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) Kapittel 4. Persistente organiske miljøgifter (POPs) https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-922/KAPITTEL_5#KAPITTEL_5
- REACH-forskriften <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-05-30-516>
- Miljødirektoratets side om REACH <https://www.miljodirektoratet.no/reach/>
- Miljødirektoratets kjemikaliesøk <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/kjemikalier/kjemikaliesok/>
- Norsk vassdrags- og energidirektorats sidder om krav til økodesign i PC-er <https://www.nve.no/energibruk-og-effektivisering/okodesign-og-energimerking-av-produkter/datamaskiner-og-datatjenere-servere-spesifikke-krav/>
- Norsk vassdrag- og energidirektorats informasjon om utløp av Energy Star <https://www.nve.no/energibruk-og-effektivisering/okodesign-og-energimerking-av-produkter/avtale-avsluttet-energy-star-frivillig-energimerkeordning-for-kontorutstyr/>
- Økodesignforordningen (forordning 617/2013) <https://lovdata.no/static/SF/32013r0617u.pdf?timestamp=1458735205000>

Produktgaranti og garantireparasjon for bærbare PC-er

Nivå: Basis

Gruppe: PC-er og skjermer

Type: Teknisk spesifikasjon
(Kravspesifikasjon)

Kategori: Forlenge levetid

Hovedformål

Formålet er å gi produsenten incentiver til å designe for lengre levetid og at de må ta ansvar for å reparere produkter med feil.

Kravformulering

Bærbare PC-er skal ha 3 års garanti fra tidspunktet for levering. Garantien skal være inkludert i produktprisen. Garantien krever at produktene er i tråd med kontraktens spesifikasjoner (dvs. uten feil og mangler) uten ekstra kostnad gjennom hele garantiperioden.

Garantireparasjon skal utføres [på stedet PC-en er plassert ved feilmelding av utstyret]. Arbeidet skal være påstartet i normal arbeidstid senest [neste arbeidsdag / [X] dager etter feilen er meldt]. Garantireparasjon skal være vederlagsfri for oppdragsgiver og inkludere alle kostnader (dvs. også reisekostnader).

Dokumentasjon av kravet

Leverandøren skal bekrefte at kravet oppfylles.

Informasjon om kravet

I følge flere ledende produsenter regnes 3 år som standard garantiperiode på bærbare business-PC-er i de nordiske landene.

Oppdragsgiver bør vurdere kost/nytte av maksimal oppetid (at reparasjon av PC-er, skjermer og nettbrett skal igangsettes påfølgende dag etter meldt feil, og på stedet det feilen er meldt) opp mot kostnader og klimautslipp ved at leverandør skal komme til arbeidssted innen 24 timer fra meldt feil.

Høy oppetid kan også ivaretas på andre måter, noen velger eksempelvis å ha reserveutstyr til utlån i bakhånd. Leverandør og oppdragsgiver bør kunne avtale lenger reparasjonstid for IT-utstyr som er lokalisert i gravgrendte strøk.

Dette kravet omfatter *ikke* service- og vedlikeholdsavtale som fastsettes mellom oppdragsgiver og en leverandør, og som gjelder reparasjon og utskifting av deler som blir ødelagt av andre årsaker enn det som dekkes av garantien.

Mer ambisiøse oppdragsgivere kan vurdere å stille krav til lenger garantitid enn 3 år. Gjennom å stille strengere krav til garanti har leverandørene incentiver til å tilby produkter av særlig høy kvalitet, og med lang forventet levetid. På den annen side vil prisen per enhet sannsynligvis øke, bl.a. fordi leverandøren vil prise inn en større risiko for feil.

Relaterte lenker

Robuste bærbare PC-er

Nivå: Avansert

Gruppe: PC-er og skjermer

Type: Teknisk spesifikasjon
(Kravspesifikasjon)

Kategori: Forlenge levetid

Hovedformål

Formålet er å sikre at oppdragsgiver får robuste bærbare PC-er som er designet for å tåle hverdagslig slitasje og uhell. Dette kan gi utstyret reduserte kostnader knyttet til reparasjon og lengre levetid.

Kravformulering

Kommentar från TCO Development: Sedan December 2021 är det inte möjligt att certifiera produkter enligt TCO Certified generation 8 men produkter certifierade enligt generation 8 finns att köpa på marknaden.

Produktet skal være testet for robusthet (temperatur og fall) i henhold til MIL-STD-810G eller MIL-STD-810H, IEC 60068-2 test eller tilsvarende testprosedyre for tilsvarende nivåer som spesifisert i tabellen under. Tabellen er hentet fra kravene som stilles i TCO Certified generasjon 8 og generasjon 9.

Test	Test Conditions	Required Level
Drop test	Drop heights	≥ 45 cm
High temperature	Storage temperature for ≥ 48h	≥ 60°C
Operational temperature for ≥ 4h	≥40°C	
Low temperature	Storage temperature for ≥ 48h	≤ -30°C
Operational temperature for ≥ 4h	≤ -20°C	

Dokumentasjon av kravet

Alternativ 1: Gyldig sertifikat på TCO Certified generasjon 8 eller generasjon 9, eller tilsvarende Type I miljømerkeordning som viser at kravet er oppfylt.

Alternativ 2: Leverandøren skal bekrefte at kravet er oppfylt og skal senest ved kontraktsignering vedlegge en kopi av testrapporter som verifiserer at kravet er oppfylt. Det skal indikeres hvor i testrapportene (sidetall) man vil finne resultater for temperatur- og falltest. Testrapporten skal være fra et laboratorium akkreditert i

henhold til ISO 17025 eller tilsvarende.

Informasjon om kravet

Det er overordnet sett to fordeler med å etterspørre robust utstyr:

1. Utstyret vil være mer solid og tåle mer – dette gir utstyret en lengre forventet levetid
2. Man kan forvente en høyere restverdi for robust brukt IT-utstyr, enn for utstyr med mer slitasje

Kravet inngår i TCO Certified generasjon 8 og generasjon 9 (punkt 6.4 Product durability). TCO Certified's product finder (se «Relaterte lenker») viser hvor mange produkter som er sertifisert av TCO Certified innen produktkategorier som PC-er, skjermer og nettbrett, men IT-utstyr trenger ikke å være sertifisert av TCO Certified for å tilfredsstille kravet.

Relaterte lenker

- TCO Certified Generation 8. <https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-8-for-notebooks.pdf>
- TCO Certified, generation 9, for notebooks
<https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-9-for-notebooks-edition-3.pdf>
- TCO Certified Product Finder <https://tcocertified.com/product-finder/>

Konfliktmineraler i PC-er og skjermer

Nivå: Avansert

Gruppe: PC-er og skjermer

Type: Særskilte kontraktsvilkår

Kategori: Menneskerettigheter

Hovedformål

Hovedformålet er at utvinning av og handel med såkalte konfliktmineraler (tantal, tinn, tungsten, gull og kobolt) som inngår i IT-utstyr som anskaffes, skal komme fra produsenter som gjennomfører aktsomhetsvurderinger (due diligence) slik at deres innkjøp av disse mineralene ikke bidrar til væpnede konflikter og menneskerettighetsbrudd.

Kravformulering

Produkter som leverandør leverer til [navn på oppdragsgiver] skal komme fra produsenter (varemerkeeeier) som har et system for ansvarlig styring av leverandørkjeden når følgende mineraler inngår i produktene som tilbys i denne kontrakten:

- tantal, tinn, tungsten, gull (de såkalte 3TG konfliktmineralene)
- kobolt

Systemet skal være i henhold til [OECDs Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas](#) eller tilsvarende.

Leverandør plikter å påse at underleverandører i leverandørkjeden har et tilsvarende system.

Dokumentasjon av kravet

Produsent (varemerkeeeier) skal beskrive sitt system for ansvarlig styring av leverandørkjeden for 3TG og kobolt i leverandørkjeden.

Å ha et system for ansvarlig styring av leverandørkjeden i henhold til OECDs Due Diligence Guidance for Responsible Supply chains of Minerals from Conflict-Affected areas eller tilsvarende, innebærer at virksomheten gjør følgende relatert til sitt arbeid med 3TG og kobolt:

1. Har etablert styringssystemer som er offentlig tilgjengelig
2. Kartlegger og vurderer risiko (for konflikt og menneskerettighetsbrudd i

leverandørkjeden)

3. Utvikler og implementerer en strategi for hvordan identifiserte risikoer skal håndteres
4. Gjennomfører uavhengige tredjeparts revisjoner av aktsomhetsvurderinger (due diligence) i leverandørkjeden
5. Rapporterer offentlig om arbeidet med aktsomhetsvurderinger (due diligence) i leverandørkjeden

Godkjent dokumentasjon vil blant annet være rapportering i henhold til Dodd-Frank Act (for 3TG), bruk av etablerte konfliktmineral-maler fra for eksempel RMI (Responsible Minerals Initiative), konfliktmineralrapporter eller annen dokumentasjon som oppfyller punktlisten (1.-5.) over.

Dersom leverandør ikke selv er produsent (varemerkeeeier) skal leverandør vedlegge dokumentasjon som viser hvordan produsent (varemerkeeeier) oppfyller kravet i tråd med ovennevnte beskrivelse av gyldig dokumentasjon. Dersom det tilbys produkter fra flere produsenter (varemerkeeeiere), skal det vedlegges dokumentasjon for hver produsent (varemerkeeeier).

Dokumentasjon skal foreligge senest én måned etter kontraktsoppstart.

Informasjon om kravet

Målet med kontraktsvilkåret er ikke at man skal slutte å handle mineraler fra enkelte land og områder, som er en viktig inntektskilde for sivilbefolkningen, men snarere at man gjennom aktsomhetsvurderinger og økt fokus skal motvirke og forhindre at handel med mineraler bidrar til væpnede konflikter og menneskerettighetsbrudd.

Tantal, tinn, tungsten, og gull (3TG) inngår i elektroniske produkter, som PC-er, skjermer og nettbrett. Disse mineralene utvinnes i land med høy risiko for menneskerettighetsbrudd ved mineralutvinning og der handelen med mineralene kan bidra til væpnet konflikt. Kobolt er en sentral komponent i vanlige, oppladbare batterier, som benyttes i PC-er og nettbrett, og i elektriske kjøretøy. Det er dermed en viktig ressurs i omstilling til lavkarbonsamfunnet. Det er påvist alvorlige menneskerettighetsbrudd også ved utvinning av kobolt.

OECD har utviklet et globalt og omforent rammeverk for å bistå virksomheter med å respektere menneskerettigheter og unngå å bidra til konflikt gjennom deres kjøp av og praksis med mineraler. OECDs rammeverk identifiserer 5 steg som er sentrale for å sikre ansvarlig leverandørkjedestyring av mineraler (se dokumentasjonskravet over).

Hvert steg inneholder flere underpunkter, samt spesifikke punkter for ulike mineraler, som det kan leses mer om i veilederen fra OECD (se «relaterte lenker»). Flere virksomheter benytter tilsvarende rammeverk og gjør aktsomhetsvurderinger (due diligence) også for kobolt.

Kravet stilles her til produsenter som er varemerkeeeiere. En leverandørkjede kan bestå av flere ulike produsenter, og vi har derfor valgt å skrive «produsent (varemerkeeeier)» da det er varemerkeeeiere, som HP, Dell med flere, vi krever at skal ha systemer og som vi ønsker å se dokumentasjon fra.

Oppfølging av kravet

Ved oppfølging av kontraktsvilkåret er det viktig at dere etterspør dokumentasjonen i henhold til det som står i kontraktsvilkåret. Denne skal leverandør levere inn senest én måned etter kontraktsoppstart. At leverandøren kan vise til at de har etablert styringssystemer som er offentlig tilgjengelig vil for eksempel være at de kan vise til at de har offentlig tilgjengelige retningslinjer for deres arbeid med konfliktmineraler og kobolt i leverandørkjeden. For å vise at de oppfyller punkt 2 i kravet bør de kunne vise til at de har rutiner for å gjennomføre risikoanalyser helt ned til råvare-nivå i leverandørkjeden. For oppfyllelse av punkt 3 bør leverandør kunne vise til at de har overordnede dokumenter som sier noe om hvordan identifiserte risikoer skal håndteres.

At leverandør oppfyller punkt 4 i kravet kan de for eksempel vise til gjennom en rapport fra en uavhengig tredjepart som sier noe om risikoene, arbeidsforhold, med mer, i deres leverandørkjede, til og med råvare-nivået. I punkt 5 bør leverandør kunne vise til en nettside-lenke eller lignende der man kan finne deres rapport om arbeid med aktsomhetsvurderinger, til og med råvare-leddet, i deres leverandørkjede.

Dodd Frank Act

Den amerikanske Dodd-Frank-loven inneholder bestemmelser, i seksjon 1502, om såkalte konfliktmineraler, 3TG. Loven krever blant annet at selskaper som er børsnotert på den amerikanske børsen årlig skal rapportere om de bruker mineralene tinn, tungsten, tantal og gull (3TG) fra DR Kongo eller de nærmeste nabolandene. Dersom dette er tilfellet må selskapene gjennomføre og rapportere om deres aktsomhetsvurderingsprosesser (due diligence) relatert til deres arbeid med slike mineraler, og levere en «konfliktmineral-rapport».

EU-lov om konfliktmineraler

I 2017 vedtok EU en ny regulering om konfliktmineraler. Den innebærer at EU-etablerte selskaper som direkte importerer 3TG må overholde, og rapportere på forpliktelser om aktsomhetsvurderinger (due diligence) i leverandørkjeden dersom mineralene kommer fra (også potensielt) konfliktberørte og høyrisikoområder. Rapportering skal være i henhold til OECDs globale rammeverk. Loven vil være gjeldende i EU fra 1. januar 2021. Loven gjelder kun import av nevnte mineraler som sådan, og omfatter ikke mineraler som inngår i tilvirkede produkter, som PC-er, slik Dodd Frank Act gjør. Offentlige oppdragsgivere kan bidra til å påvirke at det stilles krav til aktsomhetsvurderinger av leverandørkjeden til 3TG og kobolt for relevante innkjøpskategorier gjennom bruk av bl.a. dette kontraktsvilkåret.

Kommentar från TCO Development: TCO Certified omfattar krav på ansvarsfullt utvunna mineraler som omfattar 3TG og kobolt. Föreslår att ett TCO Certified certifikat fungerar som b evis på att kravet är uppfyllt.

Relaterte lenker

- OECDs Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas (se særlig Annex 1) <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/OECD-Due-Diligence-Guidance-Minerals-Edition3.pdf>
- Rapport om innhold av ulike mineraler i IT-utstyr <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:936670/FULLTEXT02.pdf>

- Faktaark om Dodd Frank Act section 1502 <https://www.sec.gov/opa/Article/2012-2012-163htm---related-materials.html>
- OECDs rammeverk og Dodd Frank Act <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/OECD-Guidance-and-Dodd-Frank-Act.pdf>
- Fakta om EUs lovgivning <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/>
- Amnestys rapport om menneskerettighetsbrudd i handel med kobolt fra verdens ledende eksportør DR Kongo <https://www.amnesty.org/en/documents/afr62/3183/2016/en/>

Utskifting av kritiske komponenter i PC-er og skjermer

Nivå: Basis

Gruppe: PC-er og skjermer

Type: Teknisk spesifikasjon
(Kravspesifikasjon)

Kategori: Forlenge levetid

Hovedformål

Formålet er å oppnå lang levetid på IT-utstyr ved å gjøre kritiske og utskiftbare komponenter tilgjengelig og å gi oppdragsgiveren instruksjoner på hvordan de kan skiftes ut.

Kravformulering

1. Leverandøren, eller dennes underleverandører (produsenter) skal tilby steg-for-steg-instruksjoner som beskriver hvordan kritiske komponenter; dvs. komponenter som inngår i tabellen nedenfor, kan byttes ut. Tabellen nedenfor er hentet fra [TCO Certified](#) generasjon 8 og generasjon 9 punkt.
2. Instruksjonene skal være allment tilgjengelige på internett, med gratis tilgang
3. Komponentene listet opp i tabellen nedenfor skal minimum
 - a. være allment tilgjengelig for kjøp (komponentene må ikke være identiske så lenge de gir minimum tilsvarende ytelse), eller
 - b. kunne erstattes gjennom garanti- eller vedlikeholdsavtale (avhengig av hvilke komponent det gjelder)

Kravet gjelder i 3 år etter levering av IT-utstyret.

Kritiske komponenter i tabellen som ikke inngår i IT-utstyret som anskaffes trenger ikke gjøres tilgjengelig. CPU (prosessor) som er limt fast, omfattes ikke av kravet.

IT-utstyr	Deler (norsk)	Deler (engelsk)
Bærbar PC	System/ hovedkort Tastatur Ekstern/ intern strømforsyning Lagring (SSD, HDD, RAM) Display Panel/ skjerm-montering Batteri	System/motherboardKeyboardExternal/Internal PSUStorage (SSD, HDD, RAM)Display Panel/Display assemblyBattery
Stasjonær PC	System/ hovedkort Lagring (SSD, HDD, ODD, RAM) Ekstern/ intern strømforsyning Grafikkprosessor Prosessor	System/motherboard Storage (SSD, HDD, ODD, RAM) External/internal PSU Graphics processing unit (GPU) Central processing unit (CPU)

Skjerm	Ekstern strømforsyning Strømkabler Tilkoblingskabler (inkl. HDMI-kabler)	External PSU Power cables Connectivity cables (including HDMI cables)
--------	--	--

Dokumentasjon av kravet

Leverandøren skal bekrefte at kravet oppfylles. Senest ved kontaktens oppstart skal leverandøren videreformidle nettsider med instruksjoner som viser hvordan delene i IT-utstyret kan erstattes.

Informasjon om kravet

Det å forlenge levetiden til IT-utstyr er den mest effektive måten å redusere miljøpåvirkningen på. Komponenter som ofte slites ut eller blir utdaterte kan begrense IT-utstyrets totale levetid om de ikke kan byttes ut. Ved å gjøre disse kritiske utskiftbare komponentene tilgjengelige og gi brukeren klare instruksjoner om hvordan man bytter dem, kan IT-utstyret få lengre levetid.

Kravet inngår i TCO Certified generasjon 8 (punkt 6.2 Replaceable components). Ambisjonen er at min. 30 prosent av IT-utstyr på det internasjonale markedet skal klare kravene i sertifiseringen når en ny generasjon lanseres, slik at det finnes flere produsenter som oppfyller kravene, og at man dermed oppnår konkurranse i anskaffelsen. TCO Certified's product finder (se «Relaterte lenker») viser hvor mange produkter som er sertifisert av TCO Certified innen produktkategorier som PC-er, skjermer og nettbrett, men IT-utstyr trenger ikke å være sertifisert av TCO Certified for å tilfredsstille kravet.

Når TCO Certified og andre tilsvarende type 1 miljømerkeordninger ikke foreslås som dokumentasjon på dette kravet, er det fordi for eks. TCO Certified krever at kravet skal oppfylles i levetiden på TCO-sertifikatet de utsteder, mens DFØ krever at kravet skal gjelde 3 år fra og med levering av IT-utstyret til den offentlige oppdragsgiver.

Relaterte lenker

- TCO Certified generasjon 8 punkt 6.2 Replaceable components
<https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-8-for-notebooks.pdf>
- TCO Certified, generation 9, for notebooks
<https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-9-for-notebooks-edition-3.pdf>
- TCO Certified Product finder <https://tcocertified.com/product-finder/>

Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeder for PC-er og skjermer

Nivå: Basis

Gruppe: PC-er og skjermer

Type: Særskilte kontraktsvilkår

Kategori: Menneskerettigheter

Hovedformål

Hovedformålet er at IT-utstyr som anskaffes er produsert under arbeidsforhold som ivaretar grunnleggende menneskerettigheter for arbeiderne.

Kravformulering

Leverandøren skal under hele kontraktsperioden overholde punkt 1-4 i dette kontraktsvilkåret.

Kontraktsvilkåret bygger på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv med aktsomhetsvurderinger som metode. Begge rammeverkene anbefaler aktsomhetsvurderinger som foretrukket metode for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan virksomheter håndterer eventuell negativ påvirkning på arbeidstaker- og menneskerettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Dersom leverandøren bruker underleverandører for å oppfylle denne kontrakt, er leverandøren forpliktet til å videreføre og bidra til etterlevelse av kravene i leverandørkjeden.

1. Overholdelse av internasjonale konvensjoner og arbeidsmiljølovgivningen i produksjonsland

Varene og tjenestene som leveres i denne kontrakt skal være fremstilt under forhold som er i overensstemmelse med kravene i konvensjonene og lovgivningen angitt nedenfor. Kravene gjelder i leverandørens egen virksomhet og i leverandørkjeden og omfatter:

- ILOs kjernekonvensjoner om tvangsarbeid, barnarbeid, diskriminering, fagforeningsrettigheter og retten til kollektive forhandlinger: nr. 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 og 182.
 - Der hvor konvensjon 87 og 98 er begrenset ved nasjonal lov skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre alternative

mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling.

- FNs barnekonvensjon, artikkel 32.
- Arbeidsmiljølovgivningen i produksjonsland^[1]. Av særlige relevante forhold fremheves 1) lønns- og arbeidstidsbestemmelser, 2) helse, miljø og sikkerhet, 3) regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter, samt 4) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger.

Der hvor internasjonale konvensjoner og nasjonal lovgivning omhandler samme tema, skal den høyeste standarden alltid gjelde.

2. Polycys og rutiner for aktsomhetsvurderinger

For å sikre etterlevelse av kravene i punkt 1, samt for å forebygge og håndtere eventuelle avvik fra kravene, skal leverandøren senest innen 6 måneder etter kontraktsstart, ha polycys og rutiner på plass for aktsomhetsvurdering. Virksomheter som er omfattet av åpenhetsloven skal ha dette på plass ved kontraktsstart.

Det betyr at leverandøren skal kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning på kravene i punkt 1, og retter opp skade. I tråd med metoden for aktsomhetsvurderinger skal interessenter, særlig berørte rettighetshavere, involveres. Alvorligst risiko, uavhengig av hvor i leverandørkjeden risikoen er, prioriteres først.

Leverandørens aktsomhetsvurderinger skal omfatte:

2.1 En eller flere offentlig tilgjengelige polycys, vedtatt av styret. Innholdet skal som minimum omfatte en forpliktelse om å etterleve kravene i punkt 1, i egen virksomhet og i leverandørkjeden. En eller flere ansatte på ledelsesnivå skal ha ansvar for etterlevelse og rapportering om arbeidet med aktsomhetsvurderinger til styret. Leverandøren skal ha rutiner for formidling og regelmessig oppfølging av slik policy i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

2.2 Rutiner for å utføre regelmessige risikoanalyser i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Det innebærer å kartlegge og vurdere risiko for brudd på kravene i punkt 1.

2.3 Rutinen(e) skal beskrive hvilke tiltak leverandøren vil iverksette for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning og skade på kravene i punkt 1.

2.4 Leverandøren skal redegjøre for rutiner for å overvåke at tiltakene blir gjennomført og har effekt.

2.5 Leverandøren skal kunne vise til offentlig tilgjengelig informasjon om arbeidet med aktsomhetsvurderinger i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Dette omfatter hvordan risiko for brudd på kravene i punkt 1, og eventuell skade i egen virksomhet og i leverandørkjeden, er håndtert.

2.6 Dersom leverandøren har forårsaket, eller medvirket til skade, skal dette håndteres ved å sørge for eller samarbeide om å rette opp skaden og yte erstatning til skadelidende.

3. Kontraktsoppfølging

Leverandøren skal sikre at kravene i punkt 1 og 2 etterleves i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Dersom leverandøren blir klar over forhold i strid med punkt 1 og 2 i leverandørkjeden, skal leverandøren rapportere dette til oppdragsgiver uten ugrunnet opphold.

Oppdragsgiver kan kreve at etterlevelse dokumenteres ved en eller flere av følgende tiltak:

3.1 Fremviser vedtatte policyer og rutiner, jf. punkt 2.

3.2 Fremviser en oversikt over produksjonsenheter i leverandørkjeden, inkludert kontaktopplysninger, for utvalgte produkter, og/eller komponenter og/eller råvarer. Oppdragsgiver angir hvilke produkter og hvilken del av leverandørkjeden.

3.3 Besvare egenrapportering senest seks uker etter utsendelse fra oppdragsgiver, med mindre oppdragsgiver har satt en annen frist.

3.4 Fremviser gjennomført risikoanalyse, og rapportere om oppfølging og håndtering av funnene.

3.5 Delta i oppfølgingssamtale(r) med oppdragsgiver og eventuelt andre relevante interessenter.

3.6 Fremviser rapport(er) relevant(e) for kravene i punkt 1 og 2.

3.7 Kontroll og revisjon av kravene i punkt 1 og 2 hos leverandøren.

3.8 Kontroll og revisjon av kravene i punkt 1 og 2 i leverandørkjeden.

Kontraktsoppfølgingen kan gjennomføres av oppdragsgiver eller av offentlig enhet som oppdragsgiver samarbeider med.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å dele revisjonsrapporter og annen kontraktsoppfølgingsinformasjon med andre offentlige virksomheter. De offentlige virksomhetene omfattes av taushetsplikten.

4. Sanksjoner

Ved brudd på punkt 1-3, eller om det foreligger mangler i dokumentasjonen, gjelder sanksjonsbestemmelser i hovedkontrakten med følgende tillegg og presiseringer. Oppdragsgiver kan:

4.1 Kreve retting: Leverandøren skal fremlegge en tiltaksplan for når og hvordan kontraktsbruddene skal rettes. Tiltakene skal være rimelige sett i forhold til bruddenes art og omfang. Tiltaksplanen skal fremlegges innen fire uker. Ved vesentlige kontraktsbrudd kan oppdragsgiver sette en kortere frist. Oppdragsgiver skal godkjenne tiltaksplanen og dokumentasjon av rettelser.

4.2 Iverksette midlertidig stans i hele eller deler av leveransen når Under stans vil ikke erstatningskjøp som foretas hos annen leverandør anses som kontraktsbrudd.

4.3 Kreve at leverandøren bytter underleverandør ved vesentlige kontraktsbrudd, gjentakende alvorlige brudd eller hvis tiltaksplanen ikke blir overholdt. Dette skal skje uten kostnad for oppdragsgiver.

4.4 Heve kontrakten: Ved vesentlige kontraktsbrudd, gjentakende alvorlige brudd eller hvis tiltaksplanen ikke blir overholdt

[\[1\]](#) Her menes alle produksjonsland i leverandørkjeden der utvinning og produksjon av råvare og/eller komponent/halvfabrikata og/eller ferdigvare, inklusive distribusjon og transport, skjer.

Informasjon om kravet

Kravformuleringen er utarbeidet av DFØ og Etisk Handel Norge i fellesskap, og er en revidert versjon av kontraktsvilkåret fra 2022. Kravformuleringen kan benyttes uavhengig av type produkt(er) som skal anskaffes. DFØ har for IT-utstyr utarbeidet forslag til hvordan deler av kravet kan dokumenteres på for IT-utstyr spesifikt. Det som står under dokumentasjonskrav er derfor spesielt tilpasset for anskaffelse av IT-utstyr.

Kontraktsvilkåret er avgrenset til å omhandle menneske- og arbeidstakerrettigheter.

Aktsomhetsvurderinger i kontraktsvilkåret er derfor avgrenset til å omhandle disse områdene. OECD har utarbeidet en veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Denne omhandler også andre tema, som blant annet miljø, antikorupsjon og forbrukerinteresser.

I leverandørkjeden til IT-utstyr, som PCer, skjermer og nettbrett er det påvist brudd på grunnleggende menneskerettigheter, hvilket tilsier at det bør stilles krav som omhandler ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter ved produksjon. Ved vurdering av om oppdragsgiver skal stille slike krav i sin anskaffelse bør det gjøres en forholdsmessighetsvurdering av kontraktens verdi og varighet. For eksempel tilsier høy verdi (over terskelverdi) og lang varighet (rammeavtale) på avtalen, i tillegg til at IT-utstyr i utgangspunktet har risiko for menneskerettighetsbrudd, at det bør stilles krav til ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i anskaffelse av IT-utstyret.

Oppfølging av kravet:

Kravet kan følges opp gjennom bruk av egenrapporteringsskjema, oppfølgingssamtaler, ved å be om dokumentasjon over produksjonssteder og/eller kontroll av arbeidsforhold ved leverandøren hovedkontor eller på produksjonssted eller lignende.

For å forenkle arbeidet med oppfølgingen for både oppdragsgiver og leverandør kan leverandør som dokumentasjon for oppfyllelse av deler av kravet vise til medlemskap i RBA og/eller at de har TCO-sertifiserte produkter, eller produkter sertifisert gjennom andre tredjepartsertifiserte merkeordninger som oppfyller kravene. Kravene kan selvsagt også dokumenteres på andre måter. Det mest hensiktsmessige er da at oppdragsgiver benytter egenrapporteringsskjema som inneholder spørsmål relatert til de ulike punktene i vilkårene, eller tar det opp på en oppfølgingssamtale med leverandør. DFØ vil oppdatere sitt [eksisterende egenrapporteringsskjema](#) slik at det samsvarer med nye kontraktsvilkår som DFØ og Etisk handel Norge har publisert.

Om RBA:

RBA er ikke et miljømerke, men dokumentasjon på medlemskap i RBA, i kategorien «regular member» eller «full member», kan brukes som dokumentasjon på enkelte punkter i krav til

Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeder for PCer, skjermer og nettbrett.

RBA, tidligere Electronic Industry Citizenship Coalition (EICC), er en medlemsorganisasjon bestående av virksomheter fra elektronikkbransjen, bilindustrien og fra leke- og varehandelbransjen. Alliansens fokusområde er arbeidsrettigheter og vilkår for arbeidere i globale leverandørkjeder. Som medlem i RBA, avhengig av medlemsnivå, forplikter man seg til å overholde ulike medlemsforplikter. Blant disse er overholdelse og etterlevelse av en Code of Conduct i sin leverandørkjede. RBA sin Code of Conduct inneholder en rekke ulike elementer, om menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, miljø, krav til ledelsessystem, etikk, med mer.

Kommentar från TCO Development: TCO Certified omfattar krav på socialt ansvarsfullt leverantörskedja. Föreslår att ett TCO Certified certifikat fungerar som b evis på att kravet är uppfyllt.

Relaterte lenker

- Kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter (DFØ og Etisk Handel Norge) <https://www.anskaffelser.no/verktoy/kontrakter-og-avtaler/kontraktsvilkar-ivaretakelse-av-grunnleggende-menneskerettigheter-i-leverandorkjeden>
- Informasjon om IT-utstyr på DFØs høyrisikoliste <https://www.anskaffelser.no/samfunnsansvar/sosialt-ansvar/laer-om-hoyrisikoprodukter/kjop-av-elektronikk-og-ikt>
- FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter https://www.ohchr.org/documents/publications/GuidingprinciplesBusinesshr_eN.pdf
- Aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv <https://nettsteder.regjeringen.no/ansvarlignaringsliv2/files/2019/01/Aktsomhetsvurderinger-for-ansvarlig-n%C3%A6ringsliv-brosjyre.pdf>
- RBA Code of conduct <http://www.responsiblebusiness.org/code-of-conduct/>
- Medlemsforpliktelser i RBA http://www.responsiblebusiness.org/media/docs/EICC_membercompliancereqs.pdf
- TCO certified generation 8 <https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-8-for-displays.pdf>
- ILOs kjernekonvensjoner <https://www.ilo.org/global/standards/introduction-to-international-labour-standards/conventions-and-recommendations/lang--en/index.htm>
- FNs barnekonvensjon <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

Emballasje til PC-er og skjermer

Nivå: Avansert

Gruppe: PC-er og skjermer

Type: Særskilte kontraktsvilkår

Kategori: Miljøvennlig distribusjon

Hovedformål

Formålet er å redusere mengden emballasje, og å oppnå at en større andel av emballasjen materialgjenvinnes.

Kravformulering

Leverandør skal gjennom kontraktsperioden arbeide for å oppnå følgende:

- Redusere bruk av plast og øke andelen av fornybar og resirkulert materiale.
- Sørge for at emballasje enkelt skal kunne separeres for hånd i enkeltmaterialer, som kan resirkuleres (for eksempel papp, papir, plast og tekstil).

Dokumentasjon av kravet

Tiltak vil være gjenstand for kontraktsoppfølging.

Informasjon om kravet

Emballasje er et kjent miljøproblem, det har kort levetid, og genererer store mengder avfall. DFØ opplever at det per dags dato er utfordrende å etablere absolutte krav til mengde fornybart og resirkulert materiale, men at emballasje er noe leverandører jobber kontinuerlig med og bør utfordres på.

DFØ har utarbeidet en plastveileder som kan brukes av oppdragsgivere for å redusere plast i anskaffelser – og bruke plast smartere (se «Relaterte lenker» nedenfor).

Relaterte lenker

- Veileder om hvordan redusere plast i anskaffelser – og bruke plast smartere
<https://www.anskaffelser.no/verktøy/veiledere/hvordan-reducere-plast-i-anskaffelser-og-bruke-plast-smartere>

Lovkrav om kjemikalier og energieffektivitet for nettbrett

Nivå: Basis

Gruppe: Nettbrett

Type: Teknisk spesifikasjon
(Kravspesifikasjon)

Kategori: Miljø- og energigivning design

Hovedformål

Begrense og/eller eliminere skadelige kjemikalier i nettbrett og utstyr som naturlig følger med (som kabler og tastatur) og oppnå energieffektive nettbrett.

Kravformulering

Alt IT-utstyr som leveres til oppdragsgiver skal min. overholde følgende regelverk:

- Produktforskriftens kapittel 2a dekker EUs direktiv for elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter), 2011/65/EU (RoHS 2). [Forskriftens §2a-3](#) oppgir hvilke stoffer som er forbudt i EE-produkter.
- Produktforskriftens kapittel 4 dekker EUs forordning om persistente organiske miljøgifter (POPs), EF 850/2004.
- REACH-forskriften dekker EUs REACH-forordning om registrering, vurdering, autorisasjon og begrensninger av kjemikalier, EF1907/2006.
- Økodesignforordning 617/2013 om krav til miljøvennlig utforming av datamaskiner og datatjenere (gjelder nettbrett)

Dokumentasjon av kravet

Leverandøren skal bekrefte at kravet oppfylles.

Informasjon om kravet

Kjemikalier

Kjemiske stoffer og tungmetaller som inngår i IT-utstyr kan representere ulike farer for miljøet og for folks helse. Kunnskapen om kjemikalier og tungmetaller er under kontinuerlig utvikling. Mange stoffer er forbudt i dag, mens andre stoffer vil kunne forbys i framtiden. For at disse kjemikaliene skal kunne tas ut av et framtidig kretsløp, er det viktig med en oversikt over hvilke kjemikalier som inngår i produktene på markedet. Ved å stille dette kravet synliggjør man overfor produsenter og leverandører hvilket ansvar de har. Referansen til aktuelle internasjonale lover står i parentes i kravene, slik at informasjonen er mer tilgjengelig for internasjonale produsenter.

Produktforskriftens kapittel 2a (dekker RoHS 2-direktivet) setter krav til maksimalt innhold av visse stoffer i elektriske produkter (EE-produkter). Disse stoffene er listet opp i [forskriften om begrensning i bruk av helse- og miljøfaglige kjemikalier og andre produkter \(Produktforskriften\)](#). Kravet gjelder hele EE-produktet med alle dets homogene enkeltdeler. Produktforskriftens kapittel 2a krever at produsenten skal utarbeide en samsvarserklæring på norsk eller engelsk som fastslår at produkter som omfattes av kapittel 2a (som PC-er, skjermer og nettbrett) overholder kravene til maksimalt innhold av ovennevnte stoffer. Samsvarserklæringen skal oppdateres ved endringer i regelverket eller produktet. Produsenten skal oppbevare samsvarserklæringen i ti år etter at EE-produktet er brakt i omsetning og stilles til rådighet for Miljødirektoratet.

Produktforskriftens kapittel 4i (dekker POPs-forordningen) inneholder bestemmelser om produksjon, omsetning, bruk, utslipp og avfallsbehandling for persistente organiske miljøgifter som omfattes av kravene i Stockholmkonvensjonen og Langtransportkonvensjonen.

REACH-forskriften (dekker REACH-forordningen) utgjør det europeiske kjemikalierregelverket, og omfatter regler om import og bruk av kjemikalier på det europeiske markedet.

- [Vedlegg XVII \(begrensningslista\)](#) lister opp stoffer som har uakseptabel risiko for mennesker og/eller miljø. Disse stoffene er enten helt eller delvis forbudt å produsere, importere, omsette og/eller bruke.
- [REACHs kandidatliste](#) lister opp stoffer som er kandidater til strengere regulering i framtiden. Importører til EU/EØS og produsenter av faste produkter (som PC-er, skjermer og nettbrett) som inneholder faste stoffer på kandidatlisten, har meldeplikt til European Chemicals Agency (ECHA). Informasjonsplikten i REACH gir en oppdragsgiver rett til å kunne be sin leverandør av faste produkter som inneholder stoffer på kandidatlista i REACH i en konsentrasjon over 0,1 prosent (for hver enkelt komponent som produktet består av), om å oppgi min. navnene på alle disse stoffene innen 45 dager fra forespørselen gis.

Kommentar från TCO Development: Se kommentar för Lovkrav om kjemikalier og energieffektivitet for PC-er og skjermer i detta dokument.

Energieffektivitet

Avtalen mellom EU og USA om den frivillige internasjonale merkeordningen Energy Star utløp i februar 2018, og det er derfor viktig å benytte annen dokumentasjon på energieffektivitet. Økodesignforordningen (Forordning 617/2013) stiller krav til maksimalt energiforbruk for PC-er og nettbrett, og disse kravene må innfris for at produktene kan omsettes lovlig i EU og EØS. Ved hjelp av verdier som er oppgitt i vedlegg II i ([Økodesignforordningen](#), s. 12 - 23) kan man beregne maksimalt tillatt årlig energiforbruk (ETEC-verdi) i kWh/år for PC-er og nettbrett.

ETEC -verdien blir beregnet ved hjelp av effektforbruket i avslått tilstand, hviletilstand og inaktiv tilstand, og timer i et år som datamaskinen er i den tilstanden. Bruksprofilen varierer mellom typene datamaskiner som er definert i artikkel 2 i Økodesignforordningen.

Kravet er utarbeidet med innspill fra Miljødirektoratet og Norges vassdrags- og energidirektorat.

Kommentar från TCO Development: Se kommentarför Lovkrav om kjemikalier og energieffektivitet for PC-er og skjermer i detta dokument.

Relaterte lenker

- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) Kapittel 2a. Elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter) https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-922/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) Kapittel 4. Persistente organiske miljøgifter (POPs) https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-922/KAPITTEL_5#KAPITTEL_5
- REACH-forskriften <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-05-30-516>
- Miljødirektoratets side om REACH <https://www.miljodirektoratet.no/reach/>
- Miljødirektoratets kjemikaliesøk <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/kjemikalier/kjemikaliesok/>
- Norsk vassdrags- og energidirektorats sider om krav til økodesign i PC-er <https://www.nve.no/energibruk-og-effektivisering/okodesign-og-energimerking-av-produkter/datamaskiner-og-datatjenere-servere-spesifikke-krav/>
- Norsk vassdrags- og energidirektorats info om utløp av Energy star <https://www.nve.no/energibruk-og-effektivisering/okodesign-og-energimerking-av-produkter/avtale-avsluttet-energy-star-frivillig-energimerkeordning-for-kontorutstyr/>
- Økodesignforordningen (forordning 617/2013) <https://lovdata.no/static/SF/32013r0617u.pdf?timestamp=1458735205000>

Robuste bærbare nettbrett

Nivå: Avansert

Gruppe: Nettbrett

Type: Teknisk spesifikasjon
(Kravspesifikasjon)

Kategori: Forlenge levetid

Dette kriteriet er relatert til Deksel for mer robuste nettbrett

Hovedformål

Formålet er å sikre at oppdragsgiver får robuste nettbrett som er designet for å tåle hverdagslig slit og uhell. Dette kan gi utstyret reduserte kostnader knyttet til reparasjon og lengre levetid.

Kravformulering

Produktet skal være testet for robusthet (temperatur og fall) i henhold til MIL-STD-810G W/ CHANGE 1, IEC 60068-2 test eller tilsvarende testprosedyre for tilsvarende nivåer som spesifisert i tabellen under. Tabellen er hentet fra TCO Certified generasjon 8 punkt 6.4 Product durability.

Test	Test Conditions	Required Level
Drop test	Drop heights	≥ 45 cm
High temperature	Storage temperature for ≥ 48h	≥ 60°C
Operational temperature for ≥ 4h	≥ 40°C	
Low temperature	Storage temperature for ≥ 48h	≤ -30°C
Operational temperature for ≥ 4h	≤ -20°C	

Kommentar från TCO Development: Hänvisa till TCO Certified generation 9 krav 6.3 Product Durability i <https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-9-for-tablets-edition-3.pdf>

Dokumentasjon av kravet

Alternativ 1: Gyldig sertifikat på TCO Certified generasjon 8 eller tilsvarende Type I miljømerkeordning som viser at kravet er oppfylt.

Alternativ 2: Leverandøren skal bekrefte at kravet er oppfylt og skal senest ved kontraktsignering vedlegge en kopi av testrapporter som verifiserer at kravet er oppfylt. Det skal indikeres hvor i testrapportene (sidetall) man vil finne resultater for temperatur- og falltest. Testrapporten skal være fra et laboratorium akkreditert i henhold til ISO 17025 eller tilsvarende.

Følgende tester skal være oppfylt dersom nettbrett er testet i tråd med MIL-STD-810G w/CHANGE 1:

- Method 516.7 - Shock (procedure IV)
- Method 502.6 - Basic Cold (C1)
- Method 501.6 - Basic Hot (A2) test conditions

Følgende tester skal være oppfylt dersom nettbrett er testet i tråd med IEC 60068-2:

- Drop test 60068-2-31:Ec
- High temperature IEC 60068-2-2:B
- Low temperature 60068-2-1:Ab/e

Informasjon om kravet

Det er overordnet sett to fordeler med å etterspørre robust utstyr:

1. Utstyret vil være mer solid og tåle mer – dette gir utstyret en lengre forventet levetid
2. Man kan forvente en høyere restverdi for robust brukt IT-utstyr, enn for utstyr med mer slitasje

Kravet inngår i TCO Certified generasjon 8 (punkt 6.4 Product durability). Ambisjonen er at min. 30 prosent av IT-utstyr på det internasjonale markedet skal klare kravene i sertifiseringen når en ny generasjon lanseres, slik at det finnes flere produsenter som oppfyller kravene, og at man dermed oppnår konkurranse i anskaffelsen. TCO Certified's product finder (se «Relaterte lenker») viser hvor mange produkter er sertifisert av TCO Certified innen produktkategorier som PC-er, skjermer og nettbrett, men IT-utstyr trenger ikke å være sertifisert av TCO Certified for å tilfredsstille kravet.

Det synes å være langt færre nettbrett som oppfyller robusthetstester enn bærbare PC-er. Et alternativ til å etterspørre robusthetstestede nettbrett, er å etterspørre robusthetstestede deksel til nettbrettene. Det vil gjøre nettbrettene mer robuste. Se kravspesifikasjonen "Deksel for mer robuste nettbrett".

Relaterte lenker

- TCO Certified Generation 8. Krav 6.4 Product Durability
<https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-8-for-notebooks.pdf>
- TCO Certified Product Finder <https://tcocertified.com/product-finder>

Deksel for mer robuste nettbrett

Nivå: Basis

Gruppe: Nettbrett

Type: Særskilte kontraktsvilkår

Kategori: Forlenge levetid

Dette kriteriet er relatert til Robuste bærbare nettbrett

Hovedformål

Formålet er å oppnå økt levetid på nettbrett. Ved å beskytte nettbrett med deksel vil det bedre tåle hverdagslig slitasje og uhell. Det kan gi nettbrettene reduserte kostnader knyttet til reparasjon og lengre levetid.

Kravformulering

Det skal tilbys deksel til alle nettbrett som inngår i kontrakten. Det å kjøpe nettbrett uten deksel skal kreve et aktivt fravalg.

Der oppdragsgiver ønsker det, skal kombinasjonen av deksel og nettbrett utgjøre en egen/egne varelinje(r) med eget bestillingsnummer.

Informasjon om kravet

Nettbrett utsettes gjerne for røff bruk, de slenges rundt i vesker og bager, og kan lett utsettes for fall og støt, og skjermen vil trenge beskyttelse. Det å kreve at deksel skal følge med nettbrettene, vil gjøre at nettbrettene kan leve lenger.

Målet med kontraktsvilkåret er også å forhindre at bestillere som kan være mindre kjent med anskaffelsens mål og krav ubevisst unngår å anskaffe deksel.

Konfliktmineraler

Nivå: Avansert

Gruppe: Nettbrett

Type: Særskilte kontraktsvilkår

Kategori: Menneskerettigheter

Hovedformål

Hovedformålet er at utvinning av og handel med såkalte konfliktmineraler (tantal, tinn, tungsten, gull og kobolt) som inngår i IT-utstyr som anskaffes, skal komme fra produsenter som gjennomfører aktsomhetsvurderinger (due diligence) slik at deres innkjøp av disse mineralene ikke bidrar til væpnede konflikter og menneskerettighetsbrudd.

Kravformulering

Produkter som leverandør leverer til [navn på oppdragsgiver] skal komme fra produsenter (varemerkeeeier) som har et system for ansvarlig styring av leverandørkjeden når følgende mineraler inngår i produktene som tilbys i denne kontrakten:

- tantal, tinn, tungsten, gull (de såkalte 3TG konfliktmineralene)
- kobolt

Systemet skal være i henhold til [OECDs Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas](#) eller tilsvarende.

Leverandør plikter å påse at underleverandører i leverandørkjeden har et tilsvarende system.

Dokumentasjon av kravet

Produsent (varemerkeeeier) skal beskrive sitt system for ansvarlig styring av leverandørkjeden for 3TG og kobolt i leverandørkjeden.

Å ha et system for ansvarlig styring av leverandørkjeden i henhold til OECDs Due Diligence Guidance for Responsible Supply chains of Minerals from Conflict-Affected areas eller tilsvarende, innebærer at virksomheten gjør følgende relatert til sitt arbeid med 3TG og kobolt:

1. Har etablert styringssystemer som er offentlig tilgjengelig
2. Kartlegger og vurderer risiko (for konflikt og menneskerettighetsbrudd i

leverandørkjeden)

3. Utvikler og implementerer en strategi for hvordan identifiserte risikoer skal håndteres
4. Gjennomfører uavhengige tredjeparts revisjoner av aktsomhetsvurderinger (due diligence) i leverandørkjeden
5. Rapporterer offentlig om arbeidet med aktsomhetsvurderinger (due diligence) i leverandørkjeden

Godkjent dokumentasjon vil blant annet være rapportering i henhold til Dodd-Frank Act (for 3TG), bruk av etablerte konfliktmineral-maler fra for eksempel RMI (Responsible Minerals Initiative), konfliktmineralrapporter eller annen dokumentasjon som oppfyller punktlisten (1.-5.) over.

Dersom leverandør ikke selv er produsent (varemerkeeeier) skal leverandør vedlegge dokumentasjon som viser hvordan produsent (varemerkeeeier) oppfyller kravet i tråd med ovennevnte beskrivelse av gyldig dokumentasjon. Dersom det tilbys produkter fra flere produsenter (varemerkeeeiere), skal det vedlegges dokumentasjon for hver produsent (varemerkeeeier).

Dokumentasjon skal foreligge én måned etter kontraktsoppstart.

Informasjon om kravet

Målet med kontraktsvilkåret er ikke at man skal slutte å handle mineraler fra enkelte land og områder, som er en viktig inntektskilde for sivilbefolkningen, men snarere at man gjennom aktsomhetsvurderinger og økt fokus skal motvirke og forhindre at handel med mineraler bidrar til væpnede konflikter og menneskerettighetsbrudd.

Tantal, tinn, tungsten, og gull (3TG) inngår i elektroniske produkter, som PC-er, skjermer og nettbrett. Disse mineralene utvinnes i land med høy risiko for menneskerettighetsbrudd ved mineralutvinning og der handelen med mineralene kan bidra til væpnet konflikt. Kobolt er en sentral komponent i vanlige, oppladbare batterier, som benyttes i PC-er og nettbrett, og i elektriske kjøretøy. Det er dermed en viktig ressurs i omstilling til lavkarbonsamfunnet. Det er påvist alvorlige menneskerettighetsbrudd også ved utvinning av kobolt.

OECD har utviklet et globalt og omforent rammeverk for å bistå virksomheter med å respektere menneskerettigheter og unngå å bidra til konflikt gjennom deres kjøp av og praksis med mineraler. OECDs rammeverk identifiserer 5 steg som er sentrale for å sikre ansvarlig leverandørkjedestyring av mineraler (se dokumentasjonskravet over).

Hvert steg inneholder flere underpunkter, samt spesifikke punkter for ulike mineraler, som det kan leses mer om i veilederen fra OECD (se «relaterte lenker»). Flere virksomheter benytter tilsvarende rammeverk og gjør aktsomhetsvurderinger (due diligence) også for kobolt.

Kravet stilles her til produsenter som er varemerkeeeiere. En leverandørkjede kan bestå av flere ulike produsenter, og vi har derfor valgt å skrive «produsent (varemerkeeeier)» da det er varemerkeeeiere, som HP, Dell med flere, vi krever at skal ha systemer og som vi ønsker å se dokumentasjon fra.

Oppfølging av kravet

Ved oppfølging av kontraktsvilkåret er det viktig at dere etterspør dokumentasjonen i henhold til det som står i kontraktsvilkåret. Denne skal leverandør levere inn senest én måned etter kontraktsoppstart. At leverandøren kan vise til at de har etablert styringssystemer som er offentlig tilgjengelig vil for eksempel være at de kan vise til at de har offentlig tilgjengelige retningslinjer for deres arbeid med konfliktmineraler og kobolt i leverandørkjeden. For å vise at de oppfyller punkt 2 i kravet bør de kunne vise til at de har rutiner for å gjennomføre risikoanalyser helt ned til råvare-nivå i leverandørkjeden. For oppfyllelse av punkt 3 bør leverandør kunne vise til at de har overordnede dokumenter som sier noe om hvordan identifiserte risikoer skal håndteres.

At leverandør oppfyller punkt 4 i kravet kan de for eksempel vise til gjennom en rapport fra en uavhengig tredjepart som sier noe om risikoene, arbeidsforhold, med mer, i deres leverandørkjede, til og med råvare-nivået. I punkt 5 bør leverandør kunne vise til en nettside-lenke eller lignende der man kan finne deres rapport om arbeid med aktsomhetsvurderinger, til og med råvare-leddet, i deres leverandørkjede.

Dodd Frank Act

Den amerikanske Dodd-Frank-loven inneholder bestemmelser, i seksjon 1502, om såkalte konfliktmineraler, her definert til 3TG. Loven krever blant annet at selskaper som er børsnotert på den amerikanske børsen årlig skal rapportere om de bruker mineralene tinn, tungsten, tantal og gull (3TG) fra DR Kongo eller de nærmeste nabolandene. Dersom dette er tilfellet må selskapene gjennomføre og rapportere om deres aktsomhetsvurderingsprosesser (due diligence) relatert til deres arbeid med slike mineraler, og levere en «konfliktmineral-rapport».

EU-lov om konfliktmineraler

I 2017 vedtok EU en ny regulering om konfliktmineraler, her avgrenset til 3TG. Den innebærer at EU-etablerte selskaper som direkte importerer 3TG må overholde, og rapportere på forpliktelser om aktsomhetsvurderinger (due diligence) i leverandørkjeden dersom mineralene kommer fra (også potensielt) konfliktberørte områder og høyrisikoområder. Rapportering skal være i henhold til OECDs globale rammeverk. Loven vil være gjeldende i EU fra 1. januar 2021. Loven gjelder kun import av nevnte mineraler som sådan, og omfatter ikke mineraler som inngår i tilvirkede produkter, som PC-er, slik Dodd Frank Act gjør. Offentlige oppdragsgivere kan bidra til å påvirke at det stilles krav til aktsomhetsvurderinger av leverandørkjeden til 3TG og kobolt for relevante innkjøpskategorier gjennom bruk av bl.a. dette kontraktsvilkåret.

Kommentar från TCO Development: Se kommentar för Lovkrav om kjemikalier og energieffektivitet for PC-er og skjermer i detta dokument.

Relaterte lenker

- OECDs Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas (se særlig Annex 1) <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/OECD-Due-Diligence-Guidance-Minerals-Edition3.pdf>
- Rapport om innhold av ulike mineraler i IT-utstyr <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:936670/FULLTEXT02.pdf>

- Faktaark om Dodd Frank Act section 1502 <https://www.sec.gov/opa/Article/2012-2012-163htm---related-materials.html>
- OECDs rammeverk og Dodd Frank Act <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/OECD-Guidance-and-Dodd-Frank-Act.pdf>
- Fakta om EUs lovgivning <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/>
- Amnestys rapport om menneskerettighetsbrudd i handel med kobolt fra verdens ledende eksportør DR Kongo <https://www.amnesty.org/en/documents/afr62/3183/2016/en/>

Utskifting av kritiske komponenter i nettbrett

Nivå: Basis

Gruppe: Nettbrett

Type: Teknisk spesifikasjon
(Kravspesifikasjon)

Kategori: Forlenge levetid

Hovedformål

Formålet er å oppnå lang levetid på IT-utstyr ved å gjøre kritiske og utskiftbare komponenter tilgjengelig og å gi oppdragsgiveren instruksjoner på hvordan de kan skiftes ut.

Kravformulering

1. Leverandøren, eller dennes underleverandører (produsenter) skal tilby steg-for-steg-instruksjoner som beskriver hvordan kritiske komponenter; dvs. komponenter som inngår i tabellen nedenfor, kan byttes ut. Tabellen nedenfor er hentet fra [TCO Certified](#) generasjon 8 punkt 6.2 Replaceable components.
2. Instruksjonene skal være allment tilgjengelige på internett, med gratis tilgang.
3. Komponentene listet opp i tabellen nedenfor skal minimum
 - være allment tilgjengelig for kjøp (komponentene må ikke være identiske så lenge de gir minimum tilsvarende ytelse)

eller

- kunne erstattes gjennom garanti- eller vedlikeholdsavtale (avhengig av hvilke komponent det gjelder)

Kravet gjelder i 3 år etter levering av IT-utstyret.

Kritiske komponenter i tabellen som ikke inngår i IT-utstyret som anskaffes trenger ikke gjøres tilgjengelig. CPU (prosessor) som er limt fast, omfattes ikke av kravet.

IT-utstyr	Deler (norsk)	Deler (engelsk)
Nettbrett	Ekstern/intern strømforsyning Display Panel/skjerm-montering Batteri	External/Internal PSU Display Panel/Display assembly Battery

Dokumentasjon av kravet

Leverandøren skal bekrefte at kravet oppfylles. Senest ved kontaktens oppstart skal leverandøren videreformidle nettsider med instruksjoner som viser hvordan delene i IT-utstyret kan erstattes.

Informasjon om kravet

Det å forlenge levetiden til IT-utstyr er den mest effektive måten å redusere miljøpåvirkningen på. Komponenter som ofte slites ut eller blir utdaterte kan begrense IT-utstyrets totale levetid om de ikke kan byttes ut. Ved å gjøre disse kritiske utskiftbare komponentene tilgjengelige og gi brukeren klare instruksjoner om hvordan man bytter dem, kan IT-utstyret få lengre levetid.

Kravet inngår i TCO Certified generasjon 8 (punkt 6.2 Replaceable components). Ambisjonen er at min. 30 prosent av IT-utstyr på det internasjonale markedet skal klare kravene i sertifiseringen når en ny generasjon lanseres, slik at det finnes flere produsenter som oppfyller kravene, og at man dermed oppnår konkurranse i anskaffelsen. TCO Certifieds product finder (se «Relaterte lenker») viser hvor mange produkter som er sertifisert av TCO Certified innen produktkategorier som PC-er, skjermer og nettbrett, men IT-utstyr trenger ikke å være sertifisert av TCO Certified for å tilfredsstille kravet.

Når TCO Certified og andre tilsvarende type 1 miljømerkeordninger ikke foreslås som dokumentasjon på dette kravet, er det fordi for eks. TCO Certified krever at kravet skal oppfylles i levetiden på TCO-sertifikatet de utsteder, mens DFØ krever at kravet skal gjelde 3 år fra og med levering av IT-utstyret til den offentlige oppdragsgiver.

Kommentar från TCO Development: Hänvisa till TCO Certified generation 9 krav 6.2 Product Durability i <https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-9-for-tablets-edition-3.pdf>

Relaterte lenker

- TCO Certified generasjon 8 punkt 6.2 Replaceable components <https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-8-for-notebooks.pdf>
- TCO Certified Product finder <https://tcocertified.com/product-finder/>

Ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeder for nettbrett

Nivå: Basis

Gruppe: Nettbrett

Type: Særskilte kontraktsvilkår

Kategori: Menneskerettigheter

Hovedformål

Hovedformålet er at IT-utstyr som anskaffes er produsert under arbeidsforhold som ivaretar grunnleggende menneskerettigheter for arbeiderne.

Kravformulering

Leverandøren skal under hele kontraktsperioden overholde punkt 1-4 i dette kontraktsvilkåret.

Kontraktsvilkåret bygger på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv med aktsomhetsvurderinger som metode. Begge rammeverkene anbefaler aktsomhetsvurderinger som foretrukket metode for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan virksomheter håndterer eventuell negativ påvirkning på arbeidstaker- og menneskerettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Dersom leverandøren bruker underleverandører for å oppfylle denne kontrakt, er leverandøren forpliktet til å videreføre og bidra til etterlevelse av kravene i leverandørkjeden.

1. Overholdelse av internasjonale konvensjoner og arbeidsmiljølovgivningen i produksjonsland

Varene og tjenestene som leveres i denne kontrakt skal være fremstilt under forhold som er i overensstemmelse med kravene i konvensjonene og lovgivningen angitt nedenfor. Kravene gjelder i leverandørens egen virksomhet og i leverandørkjeden og omfatter:

- ILOs kjernekonvensjoner om tvangsarbeid, barnearbeid, diskriminering, fagforeningsrettigheter og retten til kollektive forhandlinger: nr. 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 og 182.
 - Der hvor konvensjon 87 og 98 er begrenset ved nasjonal lov skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre alternative

mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling.

- FNs barnekonvensjon, artikkel 32.
- Arbeidsmiljølovgivningen i produksjonsland[1]. Av særlige relevante forhold fremheves 1) lønns- og arbeidstidsbestemmelser, 2) helse, miljø og sikkerhet, 3) regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter, samt 4) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger.

Der hvor internasjonale konvensjoner og nasjonal lovgivning omhandler samme tema, skal den høyeste standarden alltid gjelde.

2. Polycys og rutiner for aktsomhetsvurderinger

For å sikre etterlevelse av kravene i punkt 1, samt for å forebygge og håndtere eventuelle avvik fra kravene, skal leverandøren senest innen 6 måneder etter kontraktsstart, ha polycys og rutiner på plass for aktsomhetsvurdering. Virksomheter som er omfattet av åpenhetsloven skal ha dette på plass ved kontraktsstart.

Det betyr at leverandøren skal kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning på kravene i punkt 1, og retter opp skade. I tråd med metoden for aktsomhetsvurderinger skal interessenter, særlig berørte rettighetshavere, involveres. Alvorligst risiko, uavhengig av hvor i leverandørkjeden risikoen er, prioriteres først.

Leverandørens aktsomhetsvurderinger skal omfatte:

2.1 En eller flere offentlig tilgjengelige polycys, vedtatt av styret. Innholdet skal som minimum omfatte en forpliktelse om å etterleve kravene i punkt 1, i egen virksomhet og i leverandørkjeden. En eller flere ansatte på ledelsesnivå skal ha ansvar for etterlevelse og rapportering om arbeidet med aktsomhetsvurderinger til styret. Leverandøren skal ha rutiner for formidling og regelmessig oppfølging av slik policy i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

2.2 Rutiner for å utføre regelmessige risikoanalyser i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Det innebærer å kartlegge og vurdere risiko for brudd på kravene i punkt 1.

2.3 Rutinen(e) skal beskrive hvilke tiltak leverandøren vil iverksette for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning og skade på kravene i punkt 1.

2.4 Leverandøren skal redegjøre for rutiner for å overvåke at tiltakene blir gjennomført og har effekt.

2.5 Leverandøren skal kunne vise til offentlig tilgjengelig informasjon om arbeidet med aktsomhetsvurderinger i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Dette omfatter hvordan risiko for brudd på kravene i punkt 1, og eventuell skade i egen virksomhet og i leverandørkjeden, er håndtert.

2.6 Dersom leverandøren har forårsaket, eller medvirket til skade, skal dette håndteres ved å sørge for eller samarbeide om å rette opp skaden og yte erstatning til skadelidende.

3. Kontraktsoppfølging

Leverandøren skal sikre at kravene i punkt 1 og 2 etterleves i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Dersom leverandøren blir klar over forhold i strid med punkt 1 og 2 i leverandørkjeden, skal leverandøren rapportere dette til oppdragsgiver uten ugrunnet opphold.

Oppdragsgiver kan kreve at etterlevelse dokumenteres ved en eller flere av følgende tiltak:

3.1 Fremviser vedtatte policyer og rutiner, jf. punkt 2.

3.2 Fremviser en oversikt over produksjonsenheter i leverandørkjeden, inkludert kontaktopplysninger, for utvalgte produkter, og/eller komponenter og/eller råvarer. Oppdragsgiver angir hvilke produkter og hvilken del av leverandørkjeden.

3.3 Besvare egenrapportering senest seks uker etter utsendelse fra oppdragsgiver, med mindre oppdragsgiver har satt en annen frist.

3.4 Fremviser gjennomført risikoanalyse, og rapportere om oppfølging og håndtering av funnene.

3.5 Delta i oppfølgingssamtale(r) med oppdragsgiver og eventuelt andre relevante interessenter.

3.6 Fremviser rapport(er) relevant(e) for kravene i punkt 1 og 2.

3.7 Kontroll og revisjon av kravene i punkt 1 og 2 hos leverandøren.

3.8 Kontroll og revisjon av kravene i punkt 1 og 2 i leverandørkjeden.

Kontraktsoppfølgingen kan gjennomføres av oppdragsgiver eller av offentlig enhet som oppdragsgiver samarbeider med.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å dele revisjonsrapporter og annen kontraktsoppfølgingsinformasjon med andre offentlige virksomheter. De offentlige virksomhetene omfattes av taushetsplikten.

4. Sanksjoner

Ved brudd på punkt 1-3, eller om det foreligger mangler i dokumentasjonen, gjelder sanksjonsbestemmelser i hovedkontrakten med følgende tillegg og presiseringer. Oppdragsgiver kan:

4.1 Kreve retting: Leverandøren skal fremlegge en tiltaksplan for når og hvordan kontraktsbruddene skal rettes. Tiltakene skal være rimelige sett i forhold til bruddenes art og omfang. Tiltaksplanen skal fremlegges innen fire uker. Ved vesentlige kontraktsbrudd kan oppdragsgiver sette en kortere frist. Oppdragsgiver skal godkjenne tiltaksplanen og dokumentasjon av rettelser.

4.2 Iverksette midlertidig stans i hele eller deler av leveransen når leverandøren ikke oppfyller kravet om å fremlegge tiltaksplan eller tiltaksplanen ikke blir overholdt. Under stans vil ikke erstatningskjøp som foretas hos annen leverandør

anses som kontraktsbrudd.

4.3 Kreve at leverandøren bytter underleverandør ved vesentlige kontraktsbrudd, gjentakende alvorlige brudd eller hvis tiltaksplanen ikke blir overholdt. Dette skal skje uten kostnad for oppdragsgiver.

4.4 Heve kontrakten: Ved vesentlige kontraktsbrudd, gjentakende alvorlige brudd eller hvis tiltaksplanen ikke blir overholdt

[1] Her menes alle produksjonsland i leverandørkjeden der utvinning og produksjon av råvare og/eller komponent/halvfabrikata og/eller ferdigvare, inklusive distribusjon og transport, skjer.

Informasjon om kravet

Kravformuleringen er utarbeidet av DFØ og Etisk Handel Norge i fellesskap, og er en revidert versjon av kontraktsvilkåret fra 2021. Kravformuleringen kan gjelde uavhengig av typeprodukt. DFØ har for IT-utstyr utarbeidet forslag til måter kravet kan dokumenteres på for IT-utstyr spesifikt. Det som står under dokumentasjonskrav er derfor spesielt tilpasset for anskaffelse av IT-utstyr.

Kontraktsvilkåret er avgrenset til å omhandle menneske- og arbeidstakerrettigheter.

Aktomhetsvurderinger i kontraktsvilkåret er derfor avgrenset til å omhandle disse områdene. OECD har utarbeidet en veileder for aktomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Denne omhandler også andre tema, som blant annet miljø, antikorrupsjon og forbrukerinteresser.

I leverandørkjeden til IT-utstyr, som PCer, skjermer og nettbrett er det påvist brudd på grunnleggende menneskerettigheter, hvilket tilsier at det bør stilles krav som omhandler ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter ved produksjon. Ved vurdering av om oppdragsgiver skal stille slike krav i sin anskaffelse bør det gjøres en forholdsmessighetsvurdering av kontraktens verdi og varighet. For eksempel tilsier høy verdi (over terskelverdi) og lang varighet (rammeavtale) på avtalen, i tillegg til at IT-utstyr i utgangspunktet har risiko for menneskerettighetsbrudd, at det bør stilles krav til ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i anskaffelse av IT-utstyret.

Oppfølging av kravet:

Kravet kan følges opp gjennom bruk av egenrapporteringsskjema, oppfølgingssamtaler, ved å be om dokumentasjon over produksjonssteder og/eller kontroll av arbeidsforhold ved leverandøren hovedkontor eller på produksjonssted eller lignende.

For å forenkle arbeidet med oppfølgingen for både oppdragsgiver og leverandør kan leverandør som dokumentasjon for oppfyllelse av deler av kravet vise til medlemskap i RBA og/eller at de har TCO-sertifiserte produkter, eller produkter sertifisert gjennom andre tredjepartsertifiserte merkeordninger som oppfyller kravene. Kravene kan selvsagt også dokumenteres på andre måter. Det mest hensiktsmessige er da at oppdragsgiver benytter egenrapporteringsskjema som inneholder spørsmål relatert til de ulike punktene i vilkårene, eller tar det opp på en oppfølgingssamtale med leverandør. DFØ vil oppdatere sitt [eksisterende egenrapporteringsskjema](#) slik at det samsvarer med nye kontraktsvilkår som DFØ og Etisk handel Norge har utarbeidet.

Om RBA:

RBA er ikke et miljømerke, men dokumentasjon på medlemskap i RBA, i kategorien «regular member» eller «full member», kan brukes som dokumentasjon på enkelte punkter i krav til ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeder for PCer, skjermer og nettbrett.

RBA, tidligere Electronic Industry Citizenship Coalition (EICC), er en medlemsorganisasjon bestående av virksomheter fra elektronikkbransjen, bilindustrien og fra leke- og varehandelbransjen. Alliansens fokusområde er arbeidsrettigheter og vilkår for arbeidere i globale leverandørkjeder. Som medlem i RBA, avhengig av medlemsnivå, forplikter man seg til å overholde ulike medlemsforplikter. Blant disse er overholdelse og etterlevelse av en Code of Conduct i sin leverandørkjede. RBA sin Code of Conduct inneholder en rekke ulike elementer, om menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, miljø, krav til ledelsessystem, etikk, med mer.

Kommentar från TCO Development: Se kommentar för Lovkrav om kjemikalier og energieffektivitet for PC-er og skjermer i detta dokument.

Relaterte lenker

- Kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter (DFØ og Etisk Handel Norge) <https://www.anskaffelser.no/verktoy/kontrakter-og-avtaler/kontraktsvilkar-ivaretagelse-av-grunnleggende-menneskerettigheter-i-leverandorkjeden>
- Informasjon om IT-utstyr på DFØs høyrisikoliste <https://www.anskaffelser.no/samfunnsansvar/sosialt-ansvar/laer-om-hoyrisikoprodukter/kjop-av-elektronikk-og-ikt>
- FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter https://www.ohchr.org/documents/publications/GuidingprinciplesBusinesshr_eN.pdf
- Aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv <https://nettsteder.regjeringen.no/ansvarlignaringsliv2/files/2019/01/Aktsomhetsvurderinger-for-ansvarlig-n%C3%A6ringsliv-brosjyre.pdf>
- RBA Code of conduct <http://www.responsiblebusiness.org/code-of-conduct/>
- Medlemsforpliktelser i RBA http://www.responsiblebusiness.org/media/docs/EICC_membercompliancereqs.pdf
- TCO certified generation 8 <https://tcocertified.com/files/certification/tco-certified-generation-8-for-displays.pdf>
- ILOs kjernekonvensjoner <https://www.ilo.org/global/standards/introduction-to-international-labour-standards/conventions-and-recommendations/lang--en/index.htm>
- FNs barnekonvensjon <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

Emballasje

Nivå: Avansert

Gruppe: Nettbrett

Type: Særskilte kontraktsvilkår

Kategori: Miljøvennlig distribusjon

Hovedformål

Formålet er å redusere mengden emballasje, og å oppnå at en større andel av emballasjen materialgjenvinnes.

Kravformulering

Leverandør skal gjennom kontraktsperioden arbeide for å oppnå følgende:

- Redusere bruk av plast og øke andelen av fornybar og resirkulert materiale.
- Sørge for at emballasje enkelt skal kunne separeres for hånd i enkeltmaterialer, som kan resirkuleres (for eksempel papp, papir, plast og tekstil).

Dokumentasjon av kravet

Tiltak vil være gjenstand for kontraktsoppfølging.

Informasjon om kravet

Emballasje er et kjent miljøproblem, det har kort levetid, og genererer store mengder avfall. DFØ opplever at det per dags dato er utfordrende å etablere absolutte krav til mengde fornybart og resirkulert materiale, men at emballasje er noe leverandører jobber kontinuerlig med og bør utfordres på.

DFØ har utarbeidet en plastveileder som kan brukes av oppdragsgivere for å redusere plast i anskaffelser – og bruke plast smartere (se «Relaterte lenker» nedenfor).

Relaterte lenker

- Veileder om hvordan redusere plast i anskaffelser – og bruke plast smartere
<https://www.anskaffelser.no/verktoy/veiledere/hvordan-reducere-plast-i-anskaffelser-og-bruke-plast-smartere>